„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин. на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 172. У Новом Саду у петак 4. новембра 1888. ГОДИНА XXIII.

УРЕЂЕЊЕ НАСЛЕДСТВА У АУСТРИЈИ.

Тешко је одржавати трошну зграду. Но не само да је тешко, него је и скупо, а сувише је још тако одржавање и без икакве трајне вредности. И паметан газда заиста неће, кад види већ, да ће му се кућа над главом срушути, опет лепити и кречити етаре и трошне зидове, него ће их оборити, па из темеља нову кућу подићи. Он зна, да се ти зидови, били окречани и олепљени или — не, могу сваки час срушити, па их за то сам руши, да не дочека — несрећу.....

Људи, који управљају судбином народа, који, што но веле, ведре и облаче у људском животу, не раде тако, као што ради сваки паметан човек са својом кућом. Они државну зграду олепе и окрече, па, ако може при томе остати — добро; ако не, хоће и да је подзидају па и подупру, те јој продуже тако век још за неко време. Но зло остаје. Оно је само прикривено, а првом приликом оно се јавља и онда: дај, опет прикривај, опет зграду подупири, да се не сруши сама од себе.

Данас се сиротиња очигледно множи; има је сваки дан све више и више. Томе су разни узроци, али је најглавнији међу њима, што је данас сваки себи остављен, да ради онако како зна, а, још боље да кажемо, да ради како може. Јачи се не сузбија, а слабији не потпомаже, те тако бива, да у данашњој економској борби јачи у истини увек и победи, а слабији у истини увек подлегне. Но на томе не остаје. Јачи се у тој борби осиљује и онда тражи све више жртава, па их заиста и налази. Што се он сам више сили, што бива јачи, тим више њих бивају слабији, и на послетку долазимо до тога, да један постаје газда, а стотинама и хиљадама њих постају сиротиња, који иду оном једном у службу — иду у најамнике. Нико не може рећи, да није тако. Запитајмо само занатлију, ма где још био и ма који занат он терао, потврдиће нам то, а потврдиће тиме, што ће рећи, да му је врло тешко живети, јер му фабрика одузима посао, а према томе и заслугу и лебац. Фабрична га производња туче у главу и он по времену престаје бити самосталним занатлијом, па одлази као најамник у фабрику, да ради на комад или на дан, те да се хлебом израњује. Постаје слуга ономе, у кога је нагомилан капитал, управо да робује том капиталу, да му продаје своју снагу.

Није друкчије ни са земљорадником. И он је остављен сам себи; нико се о њему не брине, па само га онда потраже, кад им затреба његова снага, његова мука. А није да за то немамо доказа. Повика је у опште, а чује се то и у самим нашим саборима, да се земља прикупља у све мање руку, што ништа друго не значи, него да они са најмање земље, са најмањим поседом, престају бити својим газдама, јер њихово имање, њихова земља прелази у руке јачих и имућнијих земљорадника. Број земљопоседника је све мањи, земља прелази из руку слабијих у руке јачих. И не само то, него баш код нас, у нашој држави чују се већ и гласови, да су и јаче газде, тако звани средњи посед, у великој опасности, да пропадну. То је природна последица данашњег реда и поретка: слабији подлеже јачем — ту друга излаза нема

Али гомилање капитала на једној страни и множење сиротиње на другој страни не води добру. То увиђају и они, који управљају судбином народа, који ведре и облаче, и они се тога боје. Једанпут би морало доћи до сукоба између капитала и немаштине, а ти би часови ужасни и грозни били, па за то се и гледа, да се то време што више одбије докле може: силом, а после колико може: лепим. За то и видимо, да се данашња друштвена зграда олепљује и кречи, а где се покаже већа опасност и — подупире.

У овај мах води се у бечком државинском већу жестока борба о уређењу наследства једног дела земљорадничког света. Тај део, то је такозвани средњи земљораднички сталеж, који, као што се каже, нема ни много ни мало, него баш онолико, колико му треба да живи и да даје другоме да живи. Тај је сталеж јако код нас на цени; вели се за њега, да је најглавнији стуб државни, да је он све и сва. Но приметило се, да је дошао ред већ и на тај сталеж, да је и он у опадању, да га нестаје. За то, док још има времена, хтели би да га очувају. Мисле, да су нашли једно средство за то у уређењу наследства. Код нас у Угарској тек се канда спрема нов закон о томе, а у Аустрији, ето, влада је поднела бечком државинском већу законски предлог о томе, и на решењу тога предлога сада се тамо у овај мах ради.

Главно, што се хоће тим новим законом да постигне, то је, да се земља не парча, да се не дели између наследника, већ да припадне сва само једном од њих. Тај један наследник имао би да отправи остале у новцу, ако иде: у споразуму, а, ако није споразум могућан, онда: по процени. Али све то може бити само онда, ако онај, за којим остаје имање, умре, а не остави опоруке (тестаменат.) Остави ли опоруке, онда бива онако, као што у опоруци стоји.

Са економског гледишта не можемо имати ништа против такве замисли. Земља остаје у једним рукама, неподељена, нераспарчана, а по томе одбацаће и веће хасне; али је питање, хоће ли се то моћи и изводити. То је канда и сама аустријска влада имала на уму, кад је поднела онако полован закон. Имање не ће прелазити под „мораш“ у једне руке, него тек онда, ако онај, чије је то имање било, умре без опоруке. На данашње време врло ће се мало очева у Аустрији наћи, који ће умрети без тестамента. Иначе, могло би бити, да средњи земљоradнички сталеж у Аустрији још пре испропада, него што би овако пропао. Без јевтина кредита тај се закон неће моћи изводити. За то би требало, са стварањем тог закона да је ишло напоредо и стварање јевтиног кредита. Онај, који остаје на огњишту, мораће друге наследнике у новцу да исплати, а у већини случајева сваки ће се таки морати за то задужити, и то баш на оно имање, које је наследио. Тај дуг неће бити мали, а овако, као што је данас скуп кредит, значи готова пропаст за свакога, који га натовари на своју земљу. Данас нуз силне државне терете, при овако слабој цени земљорадничких производа, није просто могућно још и дугове сносити. Тако може бити, да ће се и у Аустрији не затворити, већ на против отворити још више врата сиротињи у средњи земљоradнички сталеж.

Противници овог законског предлога у бечком државинском већу жестоко нападају владу, што је такав предлог донела. Веле, да није слободоуман, да се њиме иде на ограничење личне слободе. Али ми велимо, да то још не би било никакво зло. Каква је то хасна неком, кад се према држави осећа слободним, управо да може да ради шта хоће и шта може, кад се овамо сто јачих руку пружају, да га ухвате за гушу, да га економски заробе и отерају у најамнике. А парчањем земље отварају се широм врата најамништву.

Него осим кредита има ту још нешто. Каква судбина чека оне, који остану без земље, а добију новац за свој део?! О њима као да се не води рачун. Куда ће они? Или ће валда исплаћени наследници бити онај свет, који ће односити просвету на Исток? Може бити, да аустријска влада и на то помишља, — на то, па сигурно и на Америку. Дакле исељавање! Али да узмемо, да ће ти људи наћи уточишта и на Истоку и у Америци, зар би једна влада смела да помишља на те случајне повољне прилике?! А питање је, докле ће и те повољне прилике трајати. Па шта онда? Нема излаза.

Тако је то данас. Не да се једно зло без осталих искоренити. Сва она морају заједно напоље; а да се сва искорене, морало би најпре нестати узрока, са којих она настају и постоје. Сиротињу не треба блажити милостињом и добротворним установама, него је треба сасвим искоренити; а искоренићемо је, ако уништимо узроке, који је изазивају. Тако би требало бити и са сваким другим злом. **Вул.**

У очи избора новосадских свештеника и ђакона.

Наша новосадска црк. школска општина, почела је да стиче најлепша угледа у српском свету. Нарочито у последње време, кад беше на реду избор проте, свештеника и ђакона, владала је у скупштини таква слога и свест, да су сви Срби и сви листови без разлике боје и партије изјавили новосадској општини своје поштовање.

Та слога није постигнута лако, ал кад је сваки заборавио на себе и имао општу ствар пред очима, онда је морало доћи до споразума. Председник општине др. Л. Станојевић сазивао је увек пред скупштину збор скупштинара, и сви су скупштинари увек пристали на то, што реши већина, томе ће се мањина повиновати. Па тако је до сад и било. Има ствари, где не шкоди, ако и на скупштини из-

ЛИСТАК.

НАМИГУША.

Црта са села.

Беше то лепа летња ноћ.

По селу се просула мека месечина па се беласа, па мирише, па те јави мами да бациш поглед онамо — горе.

Ух, ала је лепо.

Сад горе небо па — ал не само небо па — већ то ти је милина.

Између силних звезда сјаји се бледи месец, па како је већ сребрн, то се онда све све — ал све што захвати — све се прелива па на мах — сребрно.

Цео Дођин плива по том мору месечине, па тек само што где-год пао сен од дуда на чији кућерак, па чисто мрачније па као баш не знаш шта је. Ил тек тамо горе прелети звезда, па — ено је, ено — упаде у то рећи море тихе месечине.

Месечина па само тако. Свуд блажена тишина, тек само што на црквеном торњу откуцну сати, па се чује јек, па дршће па се губи... Ваљда и њему жао, кад је мир.

Гле тамо опет устрелио се слепи миш, па није него баш стрела, тек севне па га нема.... По лалином крову — а сав сиваст од маховине — вуче се стари мачак, па ужива. Надигне реп, згури се па — хоп! За сваком је, па све провирује усијаним очима. Ваљда се нада... Зујалица бумбар непрестано, ал непрестано баш као да мора то тамо то амо зуји па отегао зууу..... па тек — ду! Лупио се о дуд па ућутао. С оне стране опет, а чак тамо далеко, чујеш неко иде па кашљуца — ваљда старији човек — а за тим тек лавеж паса па „хе! дечко!“ па опет мир. Ил ако се на „крај шора“ отворе врата а оно некако баш као талас ињусне глас од гајди, па се разлије по том опет рећи мору месечине, па опет мир и тишина...

Нигде никог.

Сви спавају и сањају, ко о чему, па срећни боже...!

А рећи, има их и на јави па као срећни су. А да шта!

Ено! Баш под Павиним прозорима, ал као не види се са свим од сенке па не знаш шта је. Тек ако кадгод ветрић пирне па ђањиха гранчице па зашушти зелено лишће па тек пропусти коју месечеву зраку да падне на... на... на — и лишће још шушти и као да тихо шапуће „на кабаницу!...“ „на кабаницу!“

Шта? Шта шапуће? Шта је? Ех „шта је, шта је?“ — А шта ко зна! Тек само што се чини па шапуће „на кабаницу!...“ „на кабаницу!“ па то ти је! А касти, види се, како се нешто — а није да ја ту сад — већ баш се види како се нешто јави мигољи па... ух!... дуни ветре! А јок! „Дуни ветре!“ А јок! „Дуни ветре!“ Јок! Бадава сад „дуни ветре!“ кад он све „а јок!“ па ни да пирне. А није да само ни да пирне, већ баш ни да се нашали. Усићио се, па ето сад — суди му! Хо мај! Баш неће, па ма одмах сад...! А већ док само мало месец прђе па посребри ту — ако баш није опсена — ту кабаницу. Већ нека, сад не умаче.

* * *

Под Павиним прозорима!

Оно рећи, зна је цело село, ал баш за истину да се каже — не сме се. Није ред — па ето!

Тек се само нешто мигољи и... ал бар да само мало пирне! А шта ћеш кад — беда.

Пава! Пава! Лепа Пава!

Имала нану па лепо. Јест, вере ми баш лепо... та да! Ал бадава „лепо па лепо“ кад јој нана... е сад ил оно преклане, ил „оно лане пре преклане,“ баш знам некако... ал није... не знам баш за право — тек умре.

Да. Умре па крај.

Е сад дабоме и плачи и плачи и опет плачи и „јаој нано“ и — све лете сузе — ал бадава! „Црна земља не проговара!“

Куд ће?

Роду?

Е роду, ал кад нема? А баш и што га је... како ће... та да... кад јад... а овамо... па овај... ух, мани се беде! Само плачи и рони и рони, па све потоком па — ето! Ал већ ваљда ће се постарати... „Та ено и птице небесне нити их и тако даље!“

Тако и било. Баба Стана добра душа. Истина говори се а и кажу а и веле да... ал свет ти је тек свет. Та да! Није му баш све за готово узети. Говори се... па сад...

Шта зна?

Баба — баш права баба — добра, па слатка, па дивани, па није него јој све мед тече.

„Душо Паво... где би рано... па ја ћу чедо... тиче моје... видиш злато... не мож' сама...!“

Е овамо, е онамо, е — знаш беда — па сама па ко ће па — зар није?

А добра је баба.

Девојче опет — а рећи, још није ни девојче, па неука па млада... Привикла се уз бабу а баба уз њу, па чим ко шта, а они „та баба и Пава,“ ил „Пава и баба!“ па све тако.

Баба јој све. И нана и ово и оно и нега и чува је. А рећи, зато јој се и доселила у кућу. Нек су заједно па... Животари се.

Дан по дан, а време лети. Баш као на крили... Пави, као рећи све ређе сузе, а овамо мало мало, па јој се тек преко усана прелије осмејак па већ ври.....

Прочуће се.

Е бога ми прошло, рећи, лане па преклане па сад — та да сад већ и наклане.

У Дођину све по старом. Што но веле — нит се шије нит се пара. Какав био такав остао, тек само што се деда-Мији срушио опак, па му сад јави кусаста кућа, па је не мари, каже, не мари ни да је има, кад каже нема опака, па је не воли па ето ти. Не воли је а овамо не уме да се помогне. Све сутра па сутра, па ето — још и данас кусаста. Тако ће и остати. Што и да се мења.

Оно све по старом па као и пре. Та да „као и пре“ тек само што — Пава.

Пава — она Пава што јој умре нана — па сад девојка. Рећи лепа — не ваља. Лепа па — а како ћеш — лепа па само тако. Ала је... ала је! Пава!

Чисто на мах осетиш како је лепа, па те гледи, па се смеши, па те нешто обузме... А није гарава па да кажеш „ух ала је...,“ већ бела па бела и лице и — ал све бело као млеком наливено. Коса плава па — а ко ће то рећи, плава па коврчаста па јој пао прамен на чело па час тамо час амо, куд ветрић пирне онамо се лепрша па јој јави смета. Очи?.. ех очи! Баш као да су — ал шта љубичице — баш као да се у њима небо огледа, па јој све играју па да искоче... искоче — а право кажу — баш као на зејтину. Трепавице — крила ластавице. Оно није баш да су „крила ластавице,“ ал тек рећи, тако некако. Па кад се насмеши, па усне, па ти јави сунце гране... па усне... усне — то ти је тек. Усне румене па... па... па као — и јест баш тако — као пупољак од руже па кад се мичу а оно баш —

БИБЛИОТЕКА У НОВОМ САДУ

бије, да нису сви једног мишљења. Тада се гласа, и бива онако, како већина хоће. Али друго је код избора проте, свештеника и ђакона. Ако се гласа у отвореној скупштини, лако се дешава, да се гласови поделе, па ако ни један кандидат не добије две трећине свију гласова, онда може конзисторија наименовати и онога, који је имао често само један глас. У том случају дакле, правије је, да мањина попусти већини својих садругова, општинара, но да пусти да дође до наименовања.

С овог гледишта су полазили до сад скупштинари новосадске општине и они изабраше пре три месеца једногласно за проту г. М. Ћирића, за пароха код николајевске цркве г. С. Стефановића, за пароха код ченејске цркве г. Зарију Станковића и за ђакона г. М. Стоју. Но конзисторија је оборила све те изборе зато, што се није гласало тајно, цедуљицама, него јавно, с акламацијом.

Конзисторија је наредила друге изборе. Прво је дошло до избора проте. Тада је било питање: да ли новосадска општина да се упусти у те нове изборе, или да каже: „Ми смо бирали; наш избор је законит и жалимо се митрополитском савету.“ Ми смо били за ово последње. На конференцији су сви признавали да је у „теорији“ то мишљење правилно, али кад смо ми у стању да изберемо и тајним гласањем оног истога за проту, ког смо јавно изабрали, онда ћемо и тиме показати своју свест, па је то боље него да се процесамо. Тако је и било. У конференцији није се чуо ни један глас, који је питао: кога да бирамо за проту? Та разумело се по себи, да је образ новосадске општине захтевао, да скупштина бира оног и по други пут, ког је први пут једногласно изабрала.

Гласало се на скупштини тајно, цедуљама и стари кандидат г. Ћирић доби 110 гласова, а други кандидат 11. Жалосно је било, што су и та једанајсторица учинила друкчије, но што учинише први пут, али је у главноме новосадска општина потврдила белегу.

Сад долази до избора свештеника и ђакона. Др. Станојевић је опет сазвао конференцију свију скупштинара и одборника, како би се и ту постигла једногласност.

Г. Зековић уста те предложи, да се не упуштамо у избор, него да тражимо од конзисторије нов стечај, пошто су неки повукли своје молбенице. Њега у томе помагаху др. Вучетић и Миша Димитријевић.

П. Попадић изнео је протупредлог да се упустимо у избор. Њега су помагали у томе С. Јефтић др. Божески Ј. Томић, ђока Крушедолац и други. Разлози су им били ови: Ми већ две године молимо за распис стечаја и једва га добисмо. Ако тражимо нов стечај, можемо опет дуго чекати, а ко нам јамчи да ће конзисторија и ове досадање наше кандидате пропустити, кад смо видели, да је она у један мах баш оне одбила, које смо ми једногласно изабрали. Ал најглавније је ово: Кад смо ми поп Зарију Станковића за Ченеј и за ђакона М. Стоју једногласно изабрали, то значи да су нам они били добри, и како би то сад изгледало, да ми изјавимо, да желимо нов стечај, јер немамо погодних људи.

Конференција је скоро једногласно са изузетком 5—6 гласова усвојила предлог П. Попадића, т. ј. да се упустимо у избор и да не тражимо нов стечај.

За овим је изнео неки чудан и жалостан предлог др. И. Вучетић, но кад сви усташе против тога, он га је повукао натраг са речима: „Ја сам само бацио једну реч, то и није био предлог. За овим наста питање кога да бирамо.

Јаша Томић вели, за Ченејску парохију и за ђакона не може бити речи кога да бирамо. Морамо бирати оне, које смо већ изабрали једаред једногласно. То захтева досљедност, захтева наша част.

Миша Димитријевић вели да није тако. Ми можемо и нове бирати. Први избор није био добар. У место поп Зарије требало је бирати Божидара Поповића, јер је Божидар познат у целом Српству, он је био посланик за наш црк. нар. сабор. Иначе није било при другом избору за проту једногласности, нисмо дакле сви били за старог, па не морамо ни сад. У истом смислу говори и др. Вучетић.

За овим наста подужа дебата у којој учествоваху др. М. Божески, Јован Чавић, П. Попадић, Ј. Томић, ђока Крушедолац и други који су сви говорили за то, да смо ми везани за то, да бирамо старе. Бране поп Зарију и веле: Ми немамо обичај прво нешто урадити па онда мислити и распитивати се. Ми смо једном бирали поп Зарију и пре но што га бирасмо уверисмо се о њему. Изгледа им чудно, што М. Димитријевић хоће да будемо сви као она једанајсторица, која су погазила реч. За њих је то срамота, а ми нећемо за њима. Ми много полажемо на част општине, на реч и хоћемо да је одржимо. Овде је општинска реч у питању.

Усваја се, да скупштина остане досљедна и да бира оне исте, које је пре изабрала.

Сад настаде питање: „Кога ћемо за николајевску цркву, јер је г. Стева Стефановић, који је пре једногласно изабран захвалио?

П. Попадић устаде те рече ово: Г. Миша Димитријевић и др. Вучетић врло су хвалили данас Божидара Поповића. Ја им излазим данас на сусрет и предлажем да за св. николајевску цркву бирамо Божидара Поповића. (Миша Димитријевић вели: Хвала, не треба ви по мојој препоруци да радите.)

Пошто су се још неки изјавили за Божидара Поповића устаје Миша Димитријевић, те вели да он има за николајевску цркву другог кандидата. Хвали М. Миловановића, сарадника „Бранника“ и жели да њега бирамо, јер је он осим осталога и Новосађанин, наше дете.

Конференција се изјављује узвиком за Божидара Поповића. (Вичу: Да гласамо!)

Миша Димитријевић неће да пристане на то гласање. Вели: Многи су већ отишли. Нису сви ту.

Одговарају му да су сви позвани. И до сад је било тако, да решавају они, који дођу. Што се сад хоће друкчије? Ако г. Димитријевић осујети гласање, ако осујети да се мањина покори већини, но дође у скупштини до расцепа, онда нек се зна ко је покварио слогу у општини, и ко ће бити крив, ако дође до наименовања.

За овим се гласа и констатује се, да су осим тројице-четворице сви за Божидара Поповића.

* * *

Ми после овог извештаја држимо за дужност да кажемо само неколико речи јер и онако је данас дан избора. Немојте браћо скупштинари да заборавите на свој образ! Коме сте једаред дали глас у отвореној седници, за тога сте дужни и данас гласати. А што се тиче пароха николајевске цркве, то смо дужни да респектујемо закључак конференције, те да гласамо боље за оног, кога већина, грдна већина хоће, јер је боље да мањина скупштинара бира попа, кога већина скупштинара хоће, но да буде наименовања.

Ми се још добру надамо, јер верујемо у свест новосадских скупштинара. **Један скупштинар.**

Где запиње?

Против најнесавеснијег чиновника овога света, против Стеве В. Поповића, као школског референта, било је већ доста писања. Ал он оста стари, те стари. Акта, која му дођу руке забаци, не обилази школе, не долази у седнице епарх. школског одбора, једном речи тај је човек грозан у немару. И ништа се не предузима против тога. Пре две године кад се подиже општа бура против њега, он је молио и обећавао, да ће се поправити, али се није поправио. Да је то тако свечи чланак „Бачванинов“, кога овде доословце штампамо:

Има већ пуне три године дана, како се од српских власти траже искази о својим учитељима, пошто је држава отворила књигу у коју ће уписати сваког учитеља и учитељицу, кад је свршио школу и с каквим успехом? де учитељује и де је може бити пре учитељевао?

На основу овог исказа створи ће се тако звана грунтовница, од које ће извод добити дотични учитељ и учитељица, те у време потребе било у питању пензије или иначе, служи ће му исти извод из грунтовнице као документат, с којим ће моћи получити оно што буде тражио.

Па дали су наше власти могле позиву вис. министарства одговорити? Дали су ево кроз пуне три године предале тражене исказе? — На жалост, нису. А које су предале, оне су то учиниле неподпуно. —

За Бачку епархију крив је чика Стева а за Тамишко—Банатску г. Долга.

Човек чисто неможе да верује, али ове године није држана седница епарх. школског одбора у Бачкој у којој је учествовао школски референт епархијски. Акта је однео собом или је иста закључао негод у чекмеже, те они који су дали какву молбу, чекају Бога спасајушчаго.

Јели који сиромашак, по несрећи предао оригинален документат, онда је сигурно га бацио у неповратак. — Који су послали молбенице и изборне-записника за учитељско место, те су молбенице негод у прашини, нити су их више видели којих се тиче, нити су учитељи односно учитељице добили своје декрете. Због тога је врло мало учитеља и учитељица, који имају своје декрете, а служе 10 година и више.

Наш епарх. референт онда дође у седницу кад треба ком учитељу целатски да суди. Па посла свега забрави акта. Ма осуђени сиромашак апелирао, неможе да дође апелата на место, јер референта неможеш ухватити и наћи, а дотичног записника, тужбе и аката нема, те сад гледај бедни учитељу шта ћеш! Напротив у осуди се иште да речени за 8—14 дана има апелирати ако није задовољан на вишу власт, јер ће се осуда извршити и правоваљана постати. Апелата лежи на дотичном месту годинама, јер референт нема кад да је спроведе вишој власти.

И то све чини онај човек, ког су пре петнајстину година учитељи носили на рукама и преко чијих се грбача попео на висину. — Па зар томе нема лека! — Бедни учитељи морају да се повијају како им де госе општинари заповедају и наређују. У десциплинарним правилама строго се забрањује учитељима кортешовање. Ако учитељи раде свој школски посао мирно и непачају се, тад су обе странке против њега и наравно, да га изгурају као ништа; ако баш не силом, а оно таком ружном пресијом, да се мора уклонити. — Ако пристане уз једну страну, па погоди по своме осећају мању, онда га већина протера; а ако погоди већу, онда га мања денунцира, да се меша у кортешовање, те га онда суде. — Власти а особито г. референт, знаде да употреби корист својих патрона, те одмах по учитељу. Једног, ког денунцирају недужна предлаже осуду, и другог ког сама школска власт пријави, извињује, јер вели то су партајске ствари, ма да сам дотични учитељ при истрази признаје да је дотично дело учинио.

Владики су везане руке. Он нема моћи да таког референта утера у ред, јер су му на све стране патрони судије, који му гледе кроз прсте. — Епарх. школски одбор ваљало би да позове пленум, те да ову жалосну појаву, представи високосл. школском савету, и да све небројене грехе епарх. школ. референта представи, и онда се надамо, да ће једном томе шлендријанству бити краја.

У колико је слично у Темишварској епархији своме незнамо, ма да је и отуд гласа тужбе у јавности било; али смо се о томе лично уверили и то од скора, да је једном послана оригинална диплома забачена, и да дотични просилац забадава се сад окреће на све, стране без дипломе.

Де је тако стање, забадава је онда хтети и желити, да су нам школе напредне. — У врху епарх. управе запиње. Ваља одапети ту, па ће онда ваљда доћи и до законом прописаних учитељских скупштина.

ал исто — баш као кад се пупољак шири па замири. Па шта још? Да! Груди! Е болан — стани. Груди су јој — ах није него напирене па — да простите — све дршћу, па као оно — ал нећу кад.... та да боме, ... тек груди обле па.... а јој! Само тако! Сад ко је не би погледао. Ој хој! Колико их је учинило — „ах!“ А то јој годи па је и ђаво па се насмеши па — а шта! — па и намигне па ето!

Вара.... ал већ тако ће и.....

* * *

Баш сад се промаља....

Гле! Просуо зраке — да се освети — па посребрио па — јух! Сад бадава шапуће и шумори кроз густо грање „на кабаницу!,“ „на кабаницу!“ кад ето — види се! Баш сасвим се види па мир!

Под прозором пањ, на пању кабаница, под кабаницом — хе под кабаницом — Пава и... и... и — о мај — и Иса. Зар Иса? Он? Та да! Е па каже — „свет ти је тек свет!,“ ето сад.... само нек се говори па мора бити нешто. Да, да! Чим бабе по бунари и деца по сокаци — има нешто. Старији свет тако мисли па и јест тако! Хе, сад било тако ил не било тек Иса воли Паву а Пава није упорна па воли Ису. Овамо, намо, волу се. А зашто не? Иса — ал по свему — први. Ако ћеш по лепоти — леп је, ако ћеш по стасу — и то је, ако ћеш по милоти — уме, ако ћеш по газдинству — и ту је — рећи није баш сасвим ал — има се. Ако ћеш... ал све... што наумиш.

Оно јест да је први, ал тек му је бата још „првији.“

Што веле сви по селу „бата је бата!“ Рођени, старији брат Исин ал само сви га зову — „бата!“ А има своје име — Ваја, ал шта би, кад цело село — „бато!“ — „о бато!“ — „је-л бато?“ А није за ружно! Бата — бата.

Паве се њих двоје као — а тако и јесте — као браћа па да — ал нека ту, већ мислива. Е, Богу божје а цару — царево, па ти бата оде — ал баш се ишло и што онај рекао — ал бадага, оде бата у војнике, све се пуши. Пита ју га: „је-л ти жао?,“ а он само ћути, па се насмеши — ал баш као да му не годи, тако изгледа. Баш рећи није му много ни стало селу, ал у селу, у селу па онај шор па кућица, па у кућици ваја па — чудо и јест — па у ваја — Пава. Као да то баш нико и не зна! Њему само рад Паве — но није баш да је плакао — ал сњи терет па — а јаој! Ух... кад боли. Једва се отискао после оног миловања и грљења — а знам да се и пољубили. „Збогом!“

Ана сбори очи па као уздану па спусти дуге трепавице па — ви'а! Тек само што јој се скотрљаху две суве — последње од срца — па као роса... па једва једва — „Збогом!“

Волели се као деца, жао то дође. Мај! три године! Ко ће жив дочекати?..

Оде бата, пун туге, ал није кловуо.

Зарекла му се па како је, тако је! Претрпиће се а и доћиће.

По селу се већ говори како... „Оде бата!“ — „Да!“ — „Хо мај!“ — „Е шта ћеш!“ — „Не иде!“ —

Девојке опет то, само тек мало друкчије. „Ју, оде бата!“ — „Шта ће Пава?“ — „Је-л плакала?“ — „Пава!“ — „Ваљда је!“ — „Е јест!“ — „Ни бриге је!“ —

Душа ваља, баш тако је и било, плакала бајаги а гле! — ни бриге је! Баш је ни бриге. Баба ти је мекем тузи. А добра је а...

„Е па нека... а шта би... ћути чедо... има их... само ти... а да шта... вако вако.. само левим... гле овамо... хи! ха!.. то се зове намигнути!“ — А да!

И опет је весела, и опет скакуће, као тиче, и опет се смеши и опет намигне, па — и запева. А и то уме. Па није, већ као кумрија, па све гуче, — па да је не воли...

Нестало бате, па дође други бата... ил рећи батин брат. Можда и неби, ал баба. А добра је а... Ај баба, баба!

„Данас велиш... ето рано... биће, биће... па ако... Ваја их Иса... да лане... а браћа су... благо теби... немој душо... памет суди... само тако... а да... још је млађи... само лепо!“

Пава слуша, па као мисли „а што не?“ Баба јој каже. Ваљда она зна, а добра је а...

Што баба, то Пава за готово. Чим она што а Пава све главом, па „да!“ па „јест!“ па „и ја тако...“

Једном — Иса већ отишао кући, а био с Павом, па диванио преко плота — па ће она баби: „А и леп је!“ — „Да срце!“ — „Па...“ — „Та да чедо!“ — „Па све једно!“ — „Јест, рано!“ — А браћа су!“ — „Ух паметна си...“ — „Ко зна кад ће се — —“ „— вратити!“ — „Па да!“ — „Оди... оди... да те пољуби баба!“

Тако они. Она баби а баба њој, па све чедо, па рано, па душо, па да те баба пољуби, па... ни бриге Паву! Све веселија, па враголаста, па несташна, па умилна, па — то је тек — па лепа, па све лепша.

Сад Иса све и сва.

Брат за брата, па лепо.

Воли је Иса као... као... ал као и бата. Што она, он само: тако је! Воли је... ух, на крили да је понесе... „Волиш ли ме?“, тек она. „Ух!“ „Баш за право?“ „Та... ал немој... кад...!“

Па је погледи, па... ал не мож рећи. Она опет — та већ... она га загрли, па пољуби, па — сасвим да се растопи...

Тако то!

А да зна Иса, да је њу бата волео, ех само мало да зна, па ма одмах... ал кад не зна.

Рећи, бата му је све — неби он затајио, а и о што му — рећи све му је казивао — ал о том ама ни беле! Ни речце!

Е, а Пава ни толико. Као вели — ако вели — „и боље!“

Ваљда то тако мора да буде, па ето!

Нит он њој, нит она њему — ал волу се, па није него јој све тепа, па је мази, па јој тек погледа у очи — ех, па да га не подиђу жмарци, кад... кад... му до срца продре. Да, да!

Иса до бога код Паве, па чим вече, а он кабаницу, па је најери преко рамена, па „хај! хај!“ па већ под прозором.

Куц! Куц! — „Ко је!“ — „Ја!“ — „Ко?“ — „Та ја!“ — „Ти Исо?“ — „Да!“ — „Сад ћу, сад ћу!“

Врагови.

Као на крили, па се тек промоли — ух сунце! — па... а он једва дочека, па све с ноге на ногу, па чисто не зна како му је.

Па сад циле, миле, па све ближе, па...

Ал већ, зна се!

* * *

Елем месец засветлио, па ко је... па шта је... па кабаница... па Иса и Пава.

Загрнуо је — ал увек тако — кабаницом, а десном је обавио око струга, па се тек... ух болан... па се налегне на груди, па се све надима, па се чисто затаји дисање.

Ил прислони образ уз образ, па пламте — ах шта жеравица — пламте као... као... ал просто пламте; а срце овамо удара, па искочи... искочи из недара... Милина!

Срца бију а они се милују, па гле, па тек — пољубе се. Слатко ли је то!

Кад притисне усне на усне, па није него се мед топи, па само срвнеш са тих медених усана, па — збогом памети!

Кад је воли, па мора... ено пропустио само једно вече, па, каже, свисну од бола, па ето сад!

Ал свако, свако вече, па ето и вечерас.

Обвио је десном а левом се игра праменом, што ћарлија и тамо и амо, па је тек стегне, па — ајаој! — па је пољуби, па — изданy!

Она опет... Она му пребацила леву преко рамена а десном — и нако не зна шта ће — па га чупка за брчиће, па се смеши, па

Политички преглед.

Три интерпелације у троједничком сабору поднели су посланици Армуш, Брлић и Врбанић. Они питаху владу, је ли уговор, нагодба закључена између Угарске и Троједнице обвезна или не? Зашто мађарска влада против права и уговора мађаризира управу жељезничку у Хрватској, па то исто намерава у новије време чинити са поштанском и финанцијалном управом? Зашто се у жељезничкој управи намештају готово искључиво сами странца? А како се одговорило? Сада ето долази заједнички министар хрватско-угарског домобранства, па хоће да одузме право хрватског сабора, установити казне за бривице, почињене у пословима војничким, које учине држављани краљевине Хрватске и Славоније? Нагода признаје Троједници самосталност у грани управе правосуђа, заједничка влада не пита за то, него на просто хоће да се у сабору угарском закључе установе, које би вредиле и за Хрватску. — Видеће се шта ће одговорити хрватски бан на то.

Румунска скупштина отворена је 1. новембра. Прочитана је краљева порука, у којој краљ вели, да Румунија стоји у пријатељству са свима држ вама, а то иде на рачун њене мудре политике. Краљ се нада, да ће Румунија и надаље остати на том путу. За тим говори о законским предлозима, који ће се изнети пред ову скупштину.

Равноправност језика у Аустрији. Младочески заступник у аустријској заступничкој кући др. Енгел поднео је ових дана предлог, да се у стенографски записник одсад уврштују и говори у ненемачком језику. Предлог подписало је и више староческих, русинских и словенских заступника. Како јављају из Беча, није председник др. Смолка хтео престати па ту Енгелову жељу, а као разлог навео је велике потешкоће и велик трошак, који би отуда настао, кад би се у стенографски записник уврштивали говори у свих осам језика, који су у обичају у Аустрији. Како је равнатељ стенографске писарне изјавио, морало би се наместити по шест стенографа за сваки језик, дакле 42, дочим их сада има само 18. Но сви ти приговори нису Енгела одвратили, да поднесе предлог заступничкој кући.

Основа закона о прорачуну

за потребе унутарње самоуправе краљевина Хрватске и Славоније за год. 1889.

§. 1. За потребе унутарње самоуправе краљевина Хрватске и Славоније и сједињенога с истима хрватско-славонскога крајишкога подручја за г. 1889. установљују се трошкови са шест милијона четири сто четрдесет четири хиљаде деветсто шестдесет ф. а. вр. (6,444.960 ф.)

§. 2. Свота ова раздељује се на следећа поглавља и наставе:

Поглавје I.

Сабор	75.000	ф.

Поглавје II.

Бан	35.800	„

Поглавје III.

Оделење за унутарње послове.

Наслов	1.	Средишња управа	155.813 ф.
„	2.	Грађевни одсек	33.013 „
„	3.	Рачунарски уред	64.419 „
„	4.	Статистички уред	11.550 „
„	5.	Земаљски архив	3.550 „
„	6.	Земаљска благајна	15.171 „
„	7.	Жупанијске и котар. области	718.321 „
„	8.	Здравственост	214.320 „
„	9.	Земаљско оружништво	508.212 „
„	10.	Земаљ. и жупанијске зграде	48.840 „
„	11.	Грађевине путева и вода	762.977 „
„	12.	Принос на господ. сврхе	186.459 „
„	13.	Принос народним заводима и зем. стипендији	41.140 „
„	14.	Разне потребе и непредвидљиви трошкови	50.700 „
„	15.	Мировине	350.732 „

Поглавје IV.

Оделење за богоштовље и наставу.

Наслов	1.	Средишња управа	48.483 ф.
„	2.	Земаљски принос у сврхе богоштовља	292.200 „
„	3.	Свеуч. Фрање Јосифа I.	103.280 „
„	4.	Средња училишта	324.874 „
„	5.	Стручна училишта	43.518 „
„	6.	Пучке и грађанске школе и препарандије	206.517 „
„	7.	Стипендије и опће образоване сврхе	39.483 „
„	8.	Земаљске и школ. зграде	31.140 „
„	9.	Мировине	98.329 „

Поглавје V.

Оделење за правосуђе.

Наслов	1.	Средишња управа	39.050 ф.
„	2.	Кр. стол седморице	60.136 „
„	3.	Кр. бански стол	145.773 „
„	4.	Кр. судови прве молбе	1,251.209 „
„	5.	Казнионе	197.459 „
„	6.	Земаљ. и жупанij. зграде	62.910 „
„	7.	Мировине	224.582 „

§. 3. Трошкови ови имају се покрити:

1. Властитим доходцима и то из:

а) оделења за унутарње послове са	98.427	ф.
б) оделења за богош. и наставу са	200.199	„
в) оделења за правосуђе са	82.804	„

2. Тангентом пореза и других јавних доходака краљевина Хрватске и Славоније и то:

а) приходом у име 45 постотака изравних и неизравних пореза и других јавних доходака са	3,821.427	„
б) жупничким биром у жупанију беловарској са	22.103	„
в) биљеговном пристојбом од жељезничких и паробродских подузећа и агенција осигуравајућих друштва затим провозаринским порезом и биљеговним пристојбама од поштарских товарних листова паушалном свотом са	20.000	„

3. Паушалном свотом за покриће потреба аутономне управе утеловљенога хрватско-славонскога крајишкога подручја са . . . . . 2,200.000 „

§. 4. Пренашању нема места ни ни међу поглављима нити међу насловима ових трошкова.

§. 5. Проведење овога закона поверава се бану краљевина Хрватске, Славоније и Далмације.

Основа закона о државном приходу од точења пића.

(Наставак.)

VI. Одсек.

Казнене установе.

§. 59. Онај, 1. који спиритуозне течности на мало точи или продаје, 2. који пропусти пријавити, ако мења своје подузеће, или га без претходне дозволе премести на које друго место, 3. који за три дана после кад се овај спроведе не положи на захтев финанцијалних области закупне уговоре, по којима извршава право точења, има се у свима случајевима казнити глобом од 1 до 100 фор.

Осим тога имају странке, које су дужне учинити пријаву, за робу подржену порезу, за коју нису пореза платиле, платити десеторо до двадесетороструку своту точарине, који износ не сме бити мањи од 25 фор.

§. 60. Ко финанцијалне или управне власти, па опћинске органе и органе овлаштене на побирање пореза, пречи у извршавању права, тако да не могу улазити у послове или подузетничке просторије странака, које стоје под контролом, да не могу прегледавати књиге, белешке и готовине — или ко не да отварати судове, у којима је роба, подржена порезу, показати пословне књиге пристојбене и порезне болете или друге исправе — казни се глобом од 10 до 100 фор.

§. 61. У случајевима противзаконитога отпора, споменутима у §. 60. ако је у време међу противзаконитим отпором и чином, кад је службени рад почео, порезу подржена роба из споменутих просторија одвезена, уништена или погледом на своју врсту промењена тако, да се овај закон не би могао на њу употребити — има се казнити десеторо до двадесетороструком свотом пореза, који би био отпао на одвезену или уништену робу.

§. 62. Ако се печена алкохолна пића одвезу, униште или преиначе, а може се установити количина, дочим је количина непозната, узеће се за подлогу глоби 95 градни спирит. Но ако се не би могла тачно установити ни количина ни каквоћа установљене робе, има се наметнути новчана глоба од 10 до 200 фор.

§. 63. Ко повреди печате на пословним просторијама или судовима има се — у колико се не би морало поступати по казненом закону — платити новчаном глобом од 5 до 200 фор. Но ако се онај, који је преступак учинио, не би могао подврћи казни, има се као новчана глоба наметнути десеторо до двадесетороструки износи пореза, за који је ерар прикраћен или је било опасности да буде прикраћен.

У отвореним опћинама:

а) ако пријава о набави, односно о произвађању пореза подржене робе није учињена према пропису §. 32.:

б) ако се та пријава, одређена по §. 32. учини тако неистинито, да би отпао мањи порез;

в) ако се изузетак од пореза, дозвољен по §. 33. тражи за такву робу, на коју се та изнимка не протеже.

У затвореним варошима:

а) ако се роба, подржена порезу, увезе у затворену варош без пријаве или пореза;

б) ако се о таквој роби, која се у затворену варош увезе, учине тако неистините пријаве, да би она после пријаве потпала мањем порезу;

в) ако се роба, подржена точарини, не довезе у затворену варош прописаним путем;

г) ако се услед посебите дозволе (§. 23.) без претходне уплате точарине довезе роба у затворену варош, и ако се склони од опорезивани део, потрошен у границама порезне линије, или ако се отпис или повратак пореза тражи за робу, за коју по закону нема дати отштета;

д) ако се порезу доржена роба произведена у затвореној вароши и склони од прописаног обрачуна.

§. 64. Сваки доходарствени прекршај може се осим казнама избројеним у пређашњим параграфима казнити још одузећем права точења или продаје на мало.

Преступци и пропуштања, који се тичу садашњега закона, а не потпадају особитој казни казниће се одузећем права точења и продаје на мало.

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

Бела Црква, 2. новембра. (Главна скупштина имовне општине). Прошле среде, на Дмитровдан била је главна јесенска скупштина наше имовне општине.

Међу другим предметима и предлозима, што су били на дневном реду, био је и врло важан предмет, о коме је ова скупштина имала да реши: да се данас још заједничка шума подели. У то име још пре две године изабрала је скупштина комисију, која би ту ствар узела у претрес, те да изради нацрт, по ком би се деоба спровела. Та комисија добила је уједно и упутство, у ком правцу има да изради тај нацрт, а то је, да га изради за деобу на поједине општине, које имају права на шуму. То су општине бивше српско-банатске пуковније. Такав је скупштински закључак. Међу тим изаслана комисија није се држала тог скупштинског закључка, него не радећи, тако рећи, ништа за пуне две године, изађе сада мимо закључка прошле скупштине, са новим предлогом, са сасвим нечим десетим, са предлогом за деобу на два дела.

Шта је исту комисију руководило, да забаци скупштински закључак, па да заузме са свим друго гледиште, на то ништа она сама не одговара. Каже само, да је подела на поједине општине немогућна. Но ја мислим, да би у реду било, да је само са тим изишла на среду, па би се онда видело, да ли је деоба на поједине општине могућна или не, па ако она није могла да нађе сходна начина за такву деобу, може бити, да би други изнашли

тек обадве му савије око врата, па — хај рају! — па га пољуби уза се, па на груди, па усне на усне, па опет — „збогом памети!“

Баш тако загрљени и узпламтели... а лишће још ромори и шапуће — „на кабаницу! на кабаницу!“

Не чују лишће, не чују шапат; већ се грле и љубе. „Исо!“ — „Ој!“ — „Немој тако здраво! „Зар то здраво?“ — „Па да!“ — „Па нећу!“ — „А волиш ли ме!“ —

Он само ћути па ускипти, па је притиште, па је стегну, па... па... па јави јој пренуше обе груди, па — цмок! То му је одговор.

„А волеш ти мене!“ — „Зар...?“ — „Је-л да ме...“ — И она у место одговора и речи и опет га загрли и опет образ уз образ — па нека, нека изгоре — па опет се — „збогом памети!“

Миловаху се и миловаху, кад ал... неко иде... чује се ход... све ближе...

Руке као да су малаксале, па их спустише доле; образи им се охладише, па не пламте; груду им се стишале — ал срца све јаче бију. Згледнуше се... зинули па ћуте, а види се, да свако пита: „ко је то?“

Он тек слегне раменима...

У том се чули кораци све ближе и ближе...

Остадоше да дочекају, па упрли поглед... па гледе, па гледа, а онај све ближе, па ближе, па... а ко је то?

Није ни човек, ни девојка, ал све ближе, па ближе, па се нешто светлуца, па — јух!

Ево га!

Као укован стао пред њу, па окаменио се, па ни да писне, па све тако, па тек, ух јави цикну — „Паво!“

Њој се смрче. Гурну Ису од себе, па му пође, па се трже, па натраг, па — побеже у кућу.

* * *

Иса се увуче у кабаницу, ал позвали се, па бадава, па оде, оде... Не обзире се, већ само јури, па — све кипи у њему од... од бола и од стида. Иде па и не мисли, тек само кад дође до куће а оно још гори свећа...

Уђе. „А где си?“ — „Дошао бата!“ — „Дошо, па“... — „Па да видиш?“ —

Он само ћути, па дрми. Нит вели, „па где је?“ нит се разбира, „кад је дошао?“, већ само ћути.

Мали му брат — Мића — радостан боже, па скаче, па говори... говори... „Па има... само да видиш... има све од злата, па све се сјаје пуцад, па — аса! — па има оволику брицу, па опасао!“

Лала и нана... згледају се... не знају... шта му је?... ал он само ћути, па тек — „видио сам!“, па оде да легне...

Најпосле нек спава — ал неће моћи — а ми да видемо, шта је то?

Ето шта је.

Бата, као бата, отишао, па био, па лепо... покоран је... па зажелио се куће и... већ знате... па дошао да види како је и све...

Оно могао се он и распитати, ал кад хоће, да сам дође, па нека. Видеће а и видео је.

Деда-Мијин сјак још онако, као што је и био, све сутра, па сутра, па никад. А већ сад није баш да је не мари и не воли да има. Умирио се. Као вели: „па ако се срушио... нека га... тако то ваљда мора да буде... а да!“

Па тако све, само што Пава док је бата — био тамо, заволелаИсу, па сад — ако му није по вољи, шта ће му?!

А рећи због ње и дошао, па чим пољубио лалу и нану у руку, а она „сине мој!“ „Јеси-л гладан?“ — „Па како си?“ — „Јух чедо!“

Лали теку суве, нана се узмувала, Мића све свакуће па га загледа па запитује — а он не зна шта ће, већ само:

„Нећу нано, ништа нећу!“ —

„Та како неби?“ —

„Идем, идем да видим где је Иса па Јова па“ — мал не рече.

„Па сутра!“ —

„Сутра ћу код куће, ал баш ми наспело да сад...“ —

„Па иди,“ каже лала „иди синко!,“ а једва престао да плаче.

Скиде онај „шињел“ па обукао кабаницу своју — та чува је нана — па на раме па се згледа, као необично му. Па хајд!

А куд ће? Зар код Јове? Зар код...“

Прво Пави.

Иде — тужан — па ужива па се смеши, па да прилети, а не зна да му братац милу — и грли и љуби. Иде па мисли како ће тек да куцне на прозор па да је поплаши, па да јој се после смеје.

Тако мисли а кад ово — ни валик.

Жао ми га је што затече — ал ни надао се није — но! ни помислио, па ето!

Чим стигао под прозор па погледао па... видео... ех окаменио се. Баш се окаменио па ни да се макне.

Па кад узагре крца у њему, па срце да пукне па шкрипну зубима па — „Паво!“

Она побеже увутра, а Иса бегај кући а он оста још онако па само стоји па стоји па се заљула па ухвати се за усијано чело па само што махну руком и учиви — „ах!“

Још једном погледа онамо, где се увуче она, па као насмеши се, ал опет за то боли то, па промрмља.... „намигуша!“ па оде.

Оде да заборави, да се напије, а као жао му наИсу.

„Ал она је... она је намигуша!“ Па као разведри му се па оде... оде... а и куда би... та да... „на крај шора.“

* * *

Све је мирно, а летња зора као да се жури па чисто видиш, како се разнежила па... роса, баш дробни бисер... па... све шапће „живот и здравље!“

„На крај шора,“ још чвиљи свећа, а већ је при крају, па сви се разишли, тек само бата још и Караган а и гајде па све бруји.

На клупи тамо задремао стари крчмар а овамо пуши на лулу, па све пушта дим у очи, бајаги да се расани... ал слаба вајда, кад тек тек, а он климне главом, па се тргне. „Хеј крчмару!“ — „А?“ —

Погледа у бату, а све жмири па му се чини као... као кроз сито... па зинуо па...

„Дај вина!“

Није му баш рећи да од срца даје, ал кад бата... но онда мора.

„Д..д..д.. доста ће б...б.. бати!“ „А шта! Дувај само!“ „О...о... оћу!“

Па зажмури, па надува маске гајде — ах све се цакле — па их надува па тек стисну па засвира....

Прдељка само своје па... „ух!“

Бата накривио „шајвачу“ а руком тек за потиљак па тек стисне очи па само — „хај!“ „хај!“

Караган ужива. Ех није то тек да свира... ал бати кад свира.. хеј море!

Накривио врат па пустио дулац па све стену а прсти ех не видиш их... све лете!

Крчмар донео вина, па се румени па као зора кад заруди... „Сипај!“ „С...с...с... сад ћу!“ — „Ух ала мутиш!“ — „М...м...м.. морам!“ — „Не мораш! Кад ја хоћу — не[— мораш!“ „Н...н...н.. не морам!“ — Бата се насмеши, па се куцне па... „Добро здравље!“ „Д...д...д.. дај боже!“ „Пиј!“ „П...п.. пићу!“

Па испише па напунише па...

„Хајд Карагане!“ — „А...а...а шта?“ — „Хајд само!“ — „О...о...оћу!“ — „Устани!“ — „О...о...ома!“

Устаде и бата и Караган па...

„Јел намирено?“

„Све, све!“

„Е па збогом!“

„З...з...збогом!“

„Збогом!“

Милина ти је то тако. Зора свиће, роса се круни, на торњу бију сати, петли кукуричу, чује се бич свињара... а све то у крај кад Караган замута па удеси у гајде... оно... оно... ух ала га уме — оно:

тај начин. То би био ред, а не да се лаћа посла, који јој није био поверен.

Међу тим биће, да је ту са свим нешто друго. Признајем, да би деоба на поједине општине због грдних трошкова и због постојећег дуга врло тешка била, ал ипак није немогућна. Кад је тако и кад се шума већ мора делити, онда зашто да се не дели онако, као што је боље, т. ј. на поједине општине. Али наши Горњани, заступници горњих општина, удаљених од шуме не иде то никако у рачун. Долазе и говоре, да њихове општине немају никакве хасне од шуме. За то би хтели, да се шума на двоје подели, па онда део, што горњим општинама припадне, одмах и продаду, те да дођу, као што кажу, једанпут до неке хасне. Вели се, да има за то и купаца. Но доњe су општине одлучно против тога. Оне хоће у заједници да остану, или кад се већ мора делити, да се дели на поједине општине. И у томе имају потпуно право. Сама заједница није никако крива, што шума не одбаца никакве хасне, него су за то биле криве досадање управе, које и оно, што су могле радити, нису радиле онако, као што је требало радити. Људи, који су до сада стојали на управи и сувише су немарни, попустљиви, па и плашљиви били, те нису радили онако, како би корисно било, него се, најпре распитивали, хоће ли ово ил оно по вољи влади бити, па тек онда приступали послу и доносили закључке за један или други посао. А влада, као влада: добро је пречила, а злу попуштала. Хтела је да докаже свету, како ми не можемо и не умемо да управљамо својим добром, па да постави привремену државну управу, и она је то учинила. На жалост, морамо признати, да су јој у томе заступници горњих општина ишли на руку. Место да су се својски заузимали и радили, да уредимо ово наше имање, како би једном имали сви хасне од њега, они су радили на све већем и већем заплету.

За то је и устао поп-Зарија Станковић онако одлучно против предлога комисије, да се шума на двоје подели. Но није само због тога напао тај предлог, него и за то што је сасвим неправилно донет, а што је најгланије, овим заступницима истекао је већ мандат, па према томе и члановима комисије. Кад исти чланови нису ништа радили у своје време, сад не би могли радити. Сада после две године, и то без мандата долазе они са новим предлогом, да тако замашну ствар преко колена прекр'ају. То је заиста више него несавесност. Питање о имању, које је процењено на $4^1/_4$ мил., хоће они обноћ да реше. Заиста, нема речи, којим би смо тај поступак обележили. Поп-Зарија Станковић заиста је вршио само своју дужност, као заступник народа, кад је устао против таква несавесна рада, да не речемо против још нечег горег.

Толико као допуну на скупштински извештај, који сам вам пре два дана послао.

***

Вести из места и са стране.

Крунисање Њ. Вел. Фрање Јосифа за чешког краља. Бечки дописник „Новога Времена" извешћује свој лист о стању питања гледе крунисања Фрање Јосифа чешком круном св. Вацслава. Каже, да се сада ничем не говори толико колико о том крунисању и да ће се овај чин обавити пре него ли што се то у опће мисли. Чешко племство већ се спрема, да буде присутно у народном чешком оделу; придружиће му се пак и многе велможе немачке. — Влада грофа Тафеа уврстила је у свој програм не само крунисање него и сједињење Моравске и Шлеске с Чешком и једну краљевину. А шта је у Бечу произвело тај преокрет и корист Ческе? Веле то, што се опазило, камо иду Немци; па се у највишим круговима одлучило стати на пут тој германизирајућој струји, која би хтела уједињење с Немачком. Немци су изван себе од љутине. Отуда они настоје, да се немачке странке уједине и ступе сложно против новом прекрету.

Нов Текелијин питомац. Пишу нам из Будимпеште: „Мита Мушицки правник II. г. родом из Лока (Шајкашке), изабран је у недељу 30. окт. о. г. за Текелијиног питомца на место Т. Остојића слуш. филоз. Остојић је захвалио на штипендији, на коју је као ригорозант још годину дана имао права, а добио је Адамовићеву штипендију, да може у Беч отићи ради усавршавања у слов. језицима".

Нова српска добротворка. Из Вршца нам брзојављају, да је онде умрла **Јулијана Обрадовићка.** С њоме се умножио број српских добротвора. Она је још пре дужег времена потписала и „Матици Српској" на чување предала свој тестаменат, у коме наређује да цело своје покретно и непокретно имање оставља „Матици Српској," коју за свог универзалног наследника именује. После смрти њене има „Матица" све њено имање претворити у новац, те из тога основати фонд на српске књижевне цели. Чист се приход тек онда може употребљавати на подмирење књижевних потреба, које „Матица" за најпрече и најнужније нађе, кад главнина буде достигла своту од 30.000 фор. Слава новој српској добротворки, и вечан јој помен!

Шта је са осветљењем гасом у Новоме Саду. Данашњи је дан одређен био, кад ће први пут да се осветли Нови Сад гасом. Но друштво, које је подузело да у Новом Саду до 3. (15.) новембра изведе осветлење гасом, није могло до одређеног рока то спровести, већ је сад одредило други рок за 2. децембар о. г. Сад опет изилази да је друштво у опште далеко заостало са послом, а уз то још и радња сад због ове јаке зиме и мраза много спорије иде него што је пре ишла. По томе можемо сад очекивати, да ове године никако и нећемо гасно осветлење имати. Но за то се надамо, да ћемо почетком нове године за цело имати осветлење гасом.

Несрећа из ваздуха. Из Барцелоне (Шпаније) јављају ово: Ово дана десила се несрећа. Капетан Бидоа се дизао у балону (ваздушној лопти) у висину, и тамо је гимнастисао. Балон беше везан за пајван. Кад се балон напунио, и пустише га горе, искиде се из земље дирек за који је пајван био везан, те погоди Бидоа по глави, који онесвешћен паде доле. Балон се подиже нагло, повуче дирек за собом, но кад дође у висину, дирек се одмота и паде на главе гледаоца. Један гледалац остаде мртав, други неки су опасно рањени. Многим рањенима и капетану Бидоу је живот у опасности.

„Познај самог себе". Стара је реч, да је најтеже себе упознати. Ову реч потврђује нов чин. т. ј. у најновије доба доказано је, да сваки човек може туђ глас добро распознати, али свој никако. Знаменити Едисон изумео је једну справу, фонограф, у коју кад ко говори, она похвата те речи, и кад ју човек покрене, она онда изговара оне исте речи, са оним истим гласом. Сад се доказало баш путем фонографа, да човек не може да распознаје свој глас. Едисон је пустио разне особе да говоре у фонограф. И кад је фонограф почео да повторава речи, онда је сваки познао туђе гласове ал свој глас ни један. Сваком је свој глас долазио стран. Ово се може тако протумачити, што је од уста до увета врло близу. Ми чујемо свој глас, док је још у грлу, а немамо ни појма, како се тај глас чини другима, који су подаље од нас.

Трговина.

= **Нови Сад,** 3. (15.) новембра. Радња са раном на горњим пијацама је одпочела несталним правцем тећи. Шеница беше изгубила од цене из прошле недеље 5—$7^1/_2$ новч. а по најновијим извештајима је боље зрно повратило своју пређашњу цену. Последњи термински закључци са шеницом су учињени са неколико новч. вишом ценом. Сва остала су зрна и на горњим и нашим доњим пијацама без промене са ценом.

На нашу пијацу мало се довози шенице, кукуруза је задоста докле зоби и јечма скоро никако и нема. Пошто су наши млинови у послу са израдом брашна то су вољни купци шенице те се овом зрну цена на нашој пијаци доста добро одржала. Данас је цена рани ова: Шеница новосадска, шајкашка и сремска 7 ф. 20 н. лакша роба 7 ф. 10 н. до 7 ф. Наполица 5 ф. 80—90 н. Јечам 4 ф. 50 до 60 н. Зоб 4 ф. 40—50 н. Кукуруз некрљен 2 ф. 60—65 н. окрљен 3 ф. 70—80 н. Све од 100 клгр.

Производи: Брашно се тражи у месту и околини и разашиље се још водом и жељезницом у знатним количинама; цена је за сад још пређашња:

Број	0	1	2	3	4	5	6
ф.	15.80	15.40	14.40	14.20	13.60	12.80	12—
	7	8	$8^1/_2$	$8^3/_4$	9		
	11.—	10.80	9.80	7.60	6.60		

Хлебно I. 8 ф. 60 н. II. 7 ф. 60 н. Грис А. 16 ф. Б. 16 ф. В. орд. 15 ф. 40 н. Мекиње ситне 4 ф. крупне 3 ф. 60 н. све са џаком заједно од 100 кгр. а, постављено у кућу, на паробродску или жељезничку станицу. (Парни млин В. Фајта.)

Маст се за сада више на мање тражи цена се држи пређашња, на више 60—62 ф. на мање 65 до 66 ф. Сланина сушена 62—64 ф. тешка паљена 66—67 ф. од 100 кгр.

Пасуљ бели и жути 11—12 ф. Кромпир 2 ф. 50 н. Лук црни 3—4 ф. од 100 кгр. Купус 3 ф. 50—4 ф. 50 н. од кола или 2 ф. 80—3 ф. 50 н од 100 главица.

На свињској пијаци је угојених свиња мало, роба се тражи, цена је 46—50 н. од 1 кгр.

Теоци 10—20 ф. од ком. Јагњци 7 ф. 50—9 ф. 50 н. од пара.

Вино. Новог се вина на поједину бурад одноша по околини. Старог је вина изврсне каквоће у наших ваноградара и винарских трговаца. Данас је цена вину ова: Ново бело 10—12 н. шилер 12 до 14 н. старо бело 10—16 н. шилер 12—18 н. црно 32—42 н. Све од 1 литре.

*

У **Сомбору** 1. (13.) новембра. На житну је пијацу дневно задоста довоза са раном, куповање тече живахно са шеницом и зоби. Цена шеници 6 ф. 80—7 ф. Зоб 4 ф. 50 н. Кукуруз стари 4 ф. 80 н. нов кукуруз 3 ф. 70—3 ф. 80 н. Све од 100 кгр.

Време снежно са јаки мразеви. Јесења је рана већином засејана али ова велика промена времена неутиче добро па још њежну биљку, желити је што обилнијег снега.

*

У **Будимпешти** 2. (14.) новембра. Производи. Маст се све у већим количинама производи те купци тражу нижу цену, плаћа се са буретом 59 ф. Сланина тешка 53—54 ф. од 100 кгр.

Шљиве се слабо траже цена је у попусту, босанске 75 ком. у по кгр. 23 ф. 90—24 ф. 12 н. 85 ком. 18 ф. 82—18 ф. 75 н. 90 ком. 17 ф. 20 н. до 17 ф. 100 ком. 14 ф. 28 н. српске на путу 14 ф. 28 н. узанц каквоћа 12 ф. 80 н. Свега продано 4000 м. ц. Пекмез славонски 15 ф. 50—16 ф. лошији 13 ф. 50 н. српски 15 ф. 25 н. Све од 100 кгр.

Восак 116—117 ф. продано 80 м. ц. Мед нецеђен 27 ф. оцеђен 34 ф. од 100 кгр.

Коже овчије, 50.000 ком. је продано разне врсте, плаћане немачке 1 ф. 80—2 ф. 60 н. бачке и банатске 1 ф. 70—2 ф. 30 н. од пара; српске и бугарске 95—120 ф. од 100 ком. Јагњеће коже немачке и табачке 25—30 ф. ћурчиске 45—56 ф. бачке и банатске 60—75 ф. од 102 ком.

Сирове коже. 12.000 ком. је говеђих разних кожа продано. Плаћане кравије 76—80 ф. воловске 82—86 ф. питлинци 80—90 ф. квајпови 95—105 ф. од 100 кгр. Коњина је до 6000 ком. продано, плаћане средње 9 ф. 50—10 ф. 50 н. тешке 12—13 ф. 50 н. од пара. 300 м. ц. телећих је кожа продано прве сорте по 125—135 ф. 300 м. ц. телећих тешких по 105—110 ф.

Спиритус. Усљед порезе нове на спирит потрошња је знатно се умалила. Цена је, прост спирит 53—53 ф. 50 н. са држ. порезом на потрошарину, рафиниран 54—54 ф. 50 н. за квасац спирит 55 до 55 ф. 50 н. Продано 900 хектолитара.

*

У **Будимпешти** 2. (14.) новембра. Шеница умерено нуђена, воља за куповање ограничена, тенденција мирна, промета 10.000 м. ц. а цене су остале без промене. Са осталим зрнима слабо промета цене непромењене.

Плаћана шеница потиска тешка 81. 8 ф. 15 н. 80. 8 ф. 15 н. 79.5 8 ф. 10 н. 79.3 8 ф. 79. 7 ф. 90 н. 76.5 7 ф. 60 н. Пештанска 79.5 7 ф. 95 н. 80. 7 ф. 95 н. 79. 7 ф. 90 н. Са горње Тисе 80.5 7 ф. 85 н. Бачка 79.8 8 ф. 15 н. 79. 8 ф. 10 н. 78.5 7 ф. 90 н. Све на три месеца.

Термини: Шеница за пролеће 8 ф. 25—26 н. Кукуруз за мај-јуни 1889. г. 5 ф. 23—25 н. Зоб за пролеће 5 ф. 55—57 н. Репица за пролеће банатска 13 ф. кол фина роба 15 ф.

Најновије вести.

Из **Париза** јављају, да је комисија за измену устава закључила, да поднесе скупштини предлог, да се сенат и председништво републике укину.

Из **Берлина** јављају, да је опет било неког сукоба на француско-немачкој граници. Један немачки шумар убио је једног француског ловца.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 3. новембра у вече.)

Будимпешта. У војном саборском одбору нов обранбони закон у опште је усвојен.

„Ај, шором лоло,
Доста си ме вол'о!"

А бата само „хај!" „хај!" па све то. Загрнуо кабаницу па привукао доле крај до краја, па подигао рамена па полако, све полако као пуран... све се гега. „Хај!" „Хај!"

Караган са њим, па није да свира ах... нема му пара... већ све говоре гајде... онако по „гајдански." И он полако корача па час час па као да се нешто клања, јави се погне, па стисне, па се исправи, па сав набрекао од дувања... Тако ваљда сви гајдаши...

Уздигли читаво село...

„Ко се прати?" — „Ко је?" — „Шта је?"

Па тек онај на капицик, онај кроз прозор, а онај преко плота... што ти је свет... па ко је... па шта је...

„Јух бата!" — „Гле бата!" — „Откуд бата?"

Они само с ноге на ногу па ни бригеша! А мари ко за свет! Нека га!

„Свирај!"

Е сад да пукне... тако дува... па све — мечи, па „хај! хај!".

„Од тарабе до тарабе!
И — ју!"

Дођоше већ и близу... ај, ај!... близу Павиног прозора. У бати... у грудима... већ се комеша па као језа час побледи час му јурне крв у лице час... аој туго!

Још корак два и ено их ено...!

Караган — враг — да му учини по вољи па тек уситни па узе да везе, ал што везе па узвикну па сватовца.

Гајде — ех евала им — говоре говоре... „Одби се бисер грана!" Одби се... а Караган... онако промуклим, ал мислиш од у небо подвикну: „И лепа Пава...!"

Она... видео је бата... повукла завесу... па провирује... па лепа ти је... па се смеје...

Ух, кад спази бата да се смеје, а он... он... шта му би... тек успламте... севну очима па закрвави... па потскочи... па шкрипну зубима... па уздахну... па... ајао!

Трже бајонет па севну па — ух! — ррр!

Ух ала га сјури... баш их раздера... раздера гајде... па као мијаукнуше па крај!

Карагану мислиш срце распорили... ај гајде гајде!

Тресну их под прозоре, па леже ту као... као... као — раздеране гајде.

Прдаљка на једну... рог на другу... дулац... башкаре се... башке ово, башке оно.

Чим их распори а оно јави нешто срну из њих па онај — ил мирис ил смрад — рашири се па... све те гуши...

Караган зинуо па гледи а срце... као и гајде... ох боли то! па му се чисто навасише очи.

„А... а... а ш... ш... што?"

„Тако!" цикну бата, а она се престрави па побеже унутра.

„А... а... а..." па не мога рећи. „Нове!" „Н... н... о... ове?" „Да!"

Па нека... купиће му нове... па да...

Хтеде да их скупи... растављене... „Не!" „Ш... ш... што?" „Ту нек леже!" Убриса чело рукавом па слегну раменом па... „з... з... з... з... богом!"

Оде Караган — распорена срца, распорених гајди.

* * *

Ено!.. Уђе..! Разведри се..!

„Исо!"

„Прости!"

„Ти ниси крив!"

„Ни ти!"

Погледаху се... Загрлише се и пољуби брат брата!

„Нека је..!"

„Намигуша!"

Тако рече и Иса и бата. **Худи.**

ОГЛАСИ.

Стечај.

У Орловату је упражњено место учитеља. Плата је 300 фор., 100 фор. за појање у цркви, 60 фор. за учење деце у појању, 3 фор. писарине, слободан стан, 1 ланац земље ораће, 3 фата тврди дрва, 3 фата сламе. — Ко то место получити жели нека се до 24. овог месеца овој политичној општини пријави.

2—3 **Школски одбор.**

НОВА МЕСАРНИЦА.

Част ми је поштованој публици јавити, да сам у сопственој кући (пређе г. Николе Прокановића) у хлебарској улици отворио

МЕСАРНИЦУ

где ћу сваки дан свежу прве врсте **говеђину, телетину и јагњетину** по најумеренијој цени сећи.

Уједно јављам, да сам отворио филијалу месарницу у кући г. Халера код калвинске цркве.

Учтиво молим за многобројну посету и јесам са поштовањем

Александар Михајловић
месар.

1—3

МАНУФАКТУРНА И ПОМОДНА ТРГОВИНА
J. МАРИЋА
У ВИНКОВЦИ

потребује два помоћника, који одма ступити могу имају првенство. 2—2

МАНУФАКТУРНА
ДВА МЛАЂА СПОМОЋНИКА
могу добити места код
ПАНТЕ СПАИЋА СИНА
У МИТРОВИЦИ.

2—2

„ЕКСЦЕЛЗИОР"
справа за крунење кукуруза.

Težina oko 5 kila. Окруни до 1 хктлт. на сат.

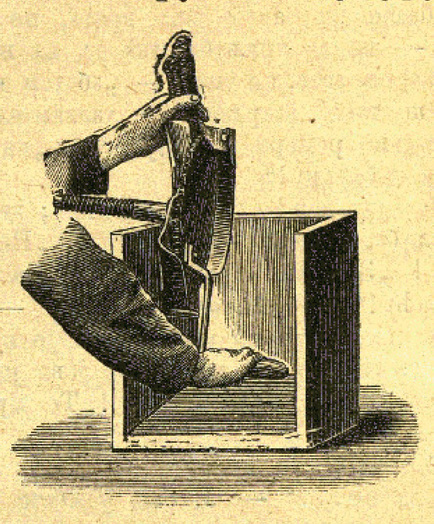

Цена 7 фор. а. вр. За Србију 14 динара.

Ове у сваком погледу врло практичне справе могу се добити једино код:

Д. ЈОВАНОВИЋА СИНА у ЗЕМУНУ

комад по 7 фор. а. вр. за готов новац уз поузеће. Цела справа тежи једва 5 кила, те се може по своју држави поштом слати. Ко унапред пошаље **7 фор. 40 новч.** доставиће му се сва справа франко.

Поручбине из краљевине Србије нека се заједно с новцем управе **једино на:**

Српско пољопривредно друштво у Београду

које се, осведочено о **особитој практичности** ових справа, примило растуривања истих по Србији. 1—30

ИЗДАВАЊЕ
ПАШЊАКА.

150 јутара особитог пашњака у мошоринском риту (Врањак) издају се од 1. јануара 1889. на једну или више година под закуп. Ближе извешће даје гд. Хајнрих Леви настојник Бенде салаша у ковиљском риту, пошта Горњи Ковиљ код Новог Сада.

2—3

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.